

SHIFOKOR - BEMOR MUNOSABATINING MODELLARI.

Nurillayeva J.Sh. TDSI talabasi.

Ilmiy raxbar: Siddiqov N.N

Annotatsiya: Tibbiyot jamoasining turli axloqiy muammolari orasida shifokorlarning o'rta va kichik tibbiyot xodimlari, birinchi navbatda hamshiralar bilan munosabatlari juda muhimdir. Hamshiraning axloqi va madaniyati og'ir mavzudir. Hamshiralar mehnatini hamisha yoritib turgan o'sha ma'naviy alanganing chaqnashini saqlab qolish hamshiraning o'z kasbidagi oliy burchidir.

Kalit so'zlar: Tibbiyot xodimi, shifokor, bemor, sog'liqni saqlash mutaxxassisi.

Tibbiyot xodimlarining xulq-atvori etikasini ko'rib chiqishda tibbiy muassasaning profilidan qat'i nazar, rioya qilishni talab qiladigan asosiy va umumiy qoidalar ta'kidlanadi. Shifokor va bemor o'rtasidagi munosabatlar har qanday tibbiy amaliyotda muhim ahamiyatga ega. Hardining so'zlariga ko'ra, "shifokor, opa-singil, bemor" aloqasi shakllanmoqda. Bemor va tibbiyot xodimi o'rtasidagi aloqaning maqsadi ikkinchisiga tibbiy yordam ko'rsatishdir. Bundan kelib chiqqan holda, "tibbiyot xodimi-bemor" o'zaro ta'siri tizimida kontaktlarning roli noaniq ekanligi taxmin qilinadi. Biroq, bunday o'zaro ta'sirga qiziqish faqat bemorning o'zida mavjud degan xulosaga kelmaydi. Tibbiyot xodimi bemorga yordam berishdan manfaatdor bo'lmasligi kerak, chunki bu faoliyat uning kasbi bo'lib, uni tanlash o'z motivlari va manfaatlariga bog'liq.

Bemor va sog'liqni saqlash mutaxxassisi o'rtasidagi samarali va ziddiyatsiz o'zaro ta'sir qilish uchun bu zarur kommunikativ kompetentsiya- shaxslararo o'zaro munosabatlarning ma'lum bir kontekstida samarali muloqotni o'rnatish uchun zarur bo'lgan ichki resurslar tizimi sifatida ko'rib chiqilishi mumkin bo'lgan odamlar bilan zarur aloqalarni o'rnatish va qo'llab-quvvatlash qobiliyati. Shuni ta'kidlash kerakki, bemor yordam uchun shifokorga murojaat qilish zarurati bilan duch kelgan vaziyatlarda kommunikativ qobiliyat o'zi uchun ham muhimdir. Asosiysi, hech bo'lmaganda bir tomonning muloqotidagi qobiliyatsizligi diagnostika va terapevtik jarayonni buzishi mumkin. Bemorning shifokor bilan aloqa o'rnatishga qodir emasligi, ikkinchisining bemor bilan samarali aloqa o'rnatishni istamasligi kabi salbiydir.

Quyidagilar mavjud aloqa turlari:

« Aloqa maskalari " - rasmiy aloqa. Odatiy niqoblar qo'llaniladi (odob, xushmuomalalik, kamtarlik, rahm-shafqat va boshqalar). Diagnostik va terapevtik o'zaro ta'sirning bir qismi sifatida u shifokor yoki bemorning o'zaro ta'sir natijalariga ahamiyatsiz qiziqishida namoyon bo'ladi (masalan, majburiy profilaktik tekshiruv paytida, bemor o'zini mustaqil his qilmaydi va shifokor buni amalga oshiradi. ob'ektiv kompleks ekspertiza o'tkazish va asosli xulosa chiqarish uchun zarur ma'lumotlarga ega bo'lmaslik).

Ibtidoiy - boshqasini "ehtiyoj" darajasiga ko'ra baholash. Agar kerak bo'lsa, faol ravishda aloqaga kirishadi, agar u xalaqit bersa, ular qaytariladi. Muloqotning ushbu turi shifokor bilan bemor o'rtasidagi manipulyatsion aloqa doirasida, shifokor bilan bog'lanishda maqsad har qanday imtiyozlarni olish (masalan, kasallik ta'tillari, ma'lumotnoma, rasmiy ekspert xulosasi, va boshqalar.). Kontakt ishtirokchisiga qiziqish kerakli natijaga erishilgandan so'ng darhol yo'qoladi.

Rasmiy ravishda - rol o'ynash - muloqot mazmuni va vositalarini tartibga soladi va suhbatdoshning shaxsiyatini bilish o'rniga, uning ijtimoiy rolini bilish bilan shug'ullanadi. Shifokor tomonidan aloqa turini bunday tanlash professional ortiqcha yuk tufayli bo'lishi mumkin.

Biznes - mumkin bo'lgan shaxsiy kelishmovchiliklarga emas, balki ishning manfaatlariga e'tibor qaratishda xarakterning shaxsiy xususiyatlarini, yoshi, suhbatdoshning kayfiyatini hisobga oladi. Shifokor bemor bilan muloqot qilganda, bu turdagi o'zaro ta'sir tengsiz bo'ladi. Shifokor bemorning muammolarini o'z bilimi nuqtai nazaridan ko'rib chiqib, tegishli shaxsning roziligisiz mustaqil ravishda qaror qabul qiladi.

Manipulyatsiya - maxsus texnikalar yordamida foyda olishga qaratilgan. "Bemorning gipoxondrizatsiyasi" deb ataladigan manipulyativ texnika mavjud bo'lib, uning mohiyati aniqlangan buzilishlarning zo'ravonligining aniq bo'rtirilishi nuqtai nazaridan bemorning sog'lig'i haqida shifokorning fikrini taqdim etishdir. Bunday manipulyatsiyaning maqsadi bemorning sog'lig'i kutilmagan tarzda yomonlashgan taqdirda tibbiy xodimning javobgarlikdan qochish istagi bilan bog'liq bo'lgan bemorning davolanish muvaffaqiyatiga bo'lgan umidlarini kamaytirish, shuningdek, qo'shimcha davolash zarurligini ko'rsatish bo'lishi mumkin.

Shifokor va hamshira o'rtasidagi munosabatlarda takabburlik, nafrat, ishda o'zining foydali mavqeiga doimiy urg'u berish, tartibli ohang bo'lmasligi kerak, ammo haddan tashqari tanishlik, ish bilan bog'liq bo'lgan bunday zudlik bilan munosabatlar yo'q. kamroq zararli. Bemorlar huzuridagi tortishuvlar, palatalarda baland ovozda gaplar, nafratlangan ohang, ma'ruzalar har tomonlama zararli. Hozirgacha ko'plab bo'limlar ishidagi katta xato shundaki, u erdagi opa-singillarning ishi hali ham mexanik hisoblanadi, ular o'zlariga yuklangan vazifalarni bajarish uchun faqat malaka va tajriba etarli deb o'ylashadi. Ammo opa-singilning tibbiy faoliyatda, bemorlarga g'amxo'rlik qilishda qanchalik katta rol o'ynashi uzoq vaqtdan beri isbotlangan. Bu haqda jamoada ishlaydigan barcha opa-singillarga doimiy ravishda eslatib turish, ularning qobiliyatlarini imkon qadar to'liq ochib berishga yordam berish kerak, - deb yozadi mashhur venger psixoterapevti I. Hardi o'zining "Doktor, opa, bemor" monografiyasida. Hamshiralar, hamshiralar, kichik hamshiralar, ular qanday nomlanishidan qat'i nazar, tibbiy guruhning a'zolaridir, davolanishning muvaffaqiyati ko'p jihatdan ularning mehnatiga bog'liq va ular o'zlarini hurmat qilishga loyiqdir. Tibbiyot jamoasidagi munosabatlarni to'g'rilashning kaliti barcha tibbiyot xodimlari tomonidan biznesning bo'ysunishiga qat'iy va qat'iy rioya qilishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar rōyhati.

Jumaboyev yil, O‘zbekistonda falsafa va axloqiy fikrlar taraqqiyoti tarixidan, Toshkent, 1997.

Yusupov etika, Inson kamolotining ma’naviy asoslari, Toshkent, 1998.

Zagritdinova F., Nekotorne problemn biomeditsinskoy etiki, Toshkent, 2005.

ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА РАҚАМЛАШТИРИШ: Сиддиқов Нурали Нишоналиевич, ТДСИ Ижтимоий фанлар биоэтика курси билан кафедраси катта ўқитувчиси

НН Сиддиқов - Научно-практическая конференция, 2022

СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ МОЛОДЫХ СОБСТВЕННИКОВ В СФЕРЕ СРЕДНЕГО И МАЛОГО БИЗНЕСА

НН Сиддиқов - Социосфера, 2020

